23/03/2026

Φανάρι: Πατριαρχική και Συνοδική Εγκύκλιος για τα 1400 χρόνια Ακαθίστου Ύμνου

Πατριαρχεία / Οικουμενικό Πατριαρχείο

Φέτος συμπληρώνονται 1400 χρόνια από τότε που για πρώτη φορά εψάλη ο Ακάθιστος Ύμνος, εκτός από την ακολουθία της εορτής του Ευαγγελισμού, το 626 μ.Χ., με αφορμή τη διάσωση της Κωνσταντινούπολης από την πολιορκία των Αβάρων και των Περσών.

Με Πατριαρχική και Συνοδική Εγκύκλιο για τη συμπλήρωση 1400 ετών από την καθιέρωση της ορθοστάδην ψαλμωδίας του Ακαθίστου Ύμνου, η Αγία και Ιερά Σύνοδος του Οικουμενικού Πατριαρχείου αναδεικνύει τη διαχρονική θεολογική, λειτουργική και ιστορική σημασία του ύμνου, συνδέοντάς τον με τη θαυματουργική σωτηρία της Κωνσταντινούπολης.

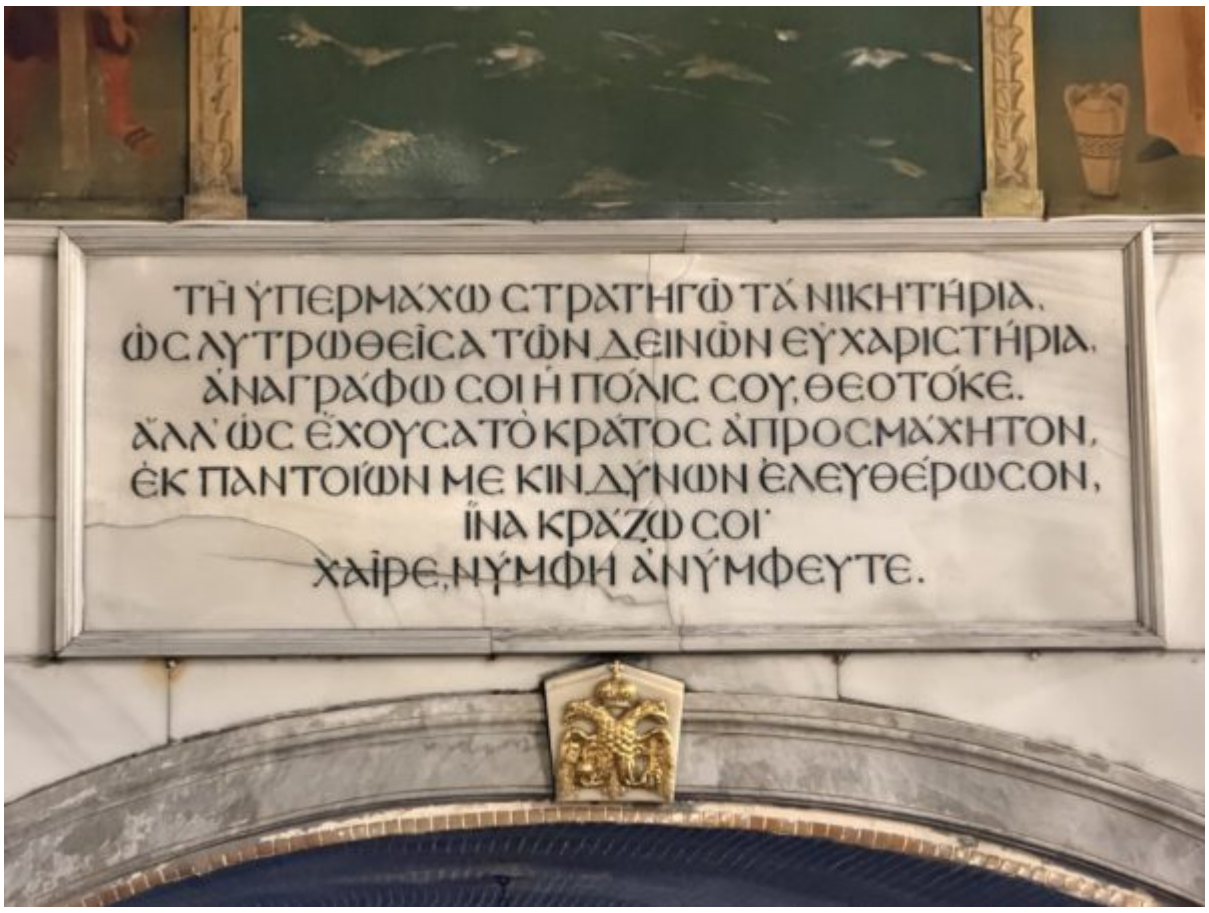
Στο επίκεντρο της Εγκυκλίου τίθεται ο Ακάθιστος Ύμνος ως «ποίημα ὑψήγορον καὶ διθυραμβικόν», αφιερωμένο στη Θεοτόκο και στο «ἀπ᾽ αἰῶνος μυστήριον» της θείας οικονομίας, με την επαναλαμβανόμενη προσφώνηση «Χαῖρε» να φανερώνει το «σωτηρίας ἡμῶν τὸ κεφάλαιον». Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στο προοίμιο «Τῇ

Ὑπερμάχῳ Στρατηγῷ τὰ νικητήρια», που εκφράζει την ευγνωμοσύνη του λαού για τη θαυμαστή διάσωση της Πόλης, αποδιδόμενη «εἰς τὴν κραταιὰν προστασίαν» της Παναγίας.

Η Εγκύκλιος υπογραμμίζει ότι ο ύμνος καθιερώθηκε ως έκφραση ευχαριστίας μετά τη σωτηρία της Βασιλεύουσας, όταν «ὁλοκληρωτικὴ καταστροφὴ τοῦ στόλου τῶν πολιορκητῶν» οδήγησε στη λύτρωση της Πόλης, η οποία «ὡς λυτρωθεῖσα τῶν δεινῶν» ανέγραψε τα νικητήρια στη Θεοτόκο, τιμώντας την ως «Ὑπέρμαχον Στρατηγόν».

Παράλληλα, αναδεικνύεται η διαχρονική θέση του Ακαθίστου Ύμνου ως «θεοπρεπὴς προσευχὴ τῆς Ἐκκλησίας», «φωνὴ τῆς εὐσεβούσης καρδίας», που εμπνέει λατρεία, θεολογία, τέχνη και μουσική, παραμένοντας ζωντανό στοιχείο της εκκλησιαστικής ζωής.

Καταληκτικά, η Αγία και Ιερά Σύνοδος του Οικουμενικού Πατριαρχείου καλεί τους πιστούς να παραμένουν «ὀρθοὶ καὶ εὐσταλεῖς» μέσα στις σύγχρονες αναταράξεις και να επικαλούνται τη Θεοτόκο, ώστε να ενεργεί και σήμερα ως «Ὑπέρμαχος Στρατηγός» και «Σκέπη κραταιά», χαρίζοντας στον κόσμο την «πάντα νοῦν ὑπερέχουσαν» ειρήνη.

Αναλυτικά η Πατριαρχική και Συνοδική Εγκύκλιος επί τω εορτασμώ της 1400ής επετείου της ορθοστάδην ψαλμωδήσεως του Ακαθίστου Ύμνου:

Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Ἐγκύκλιος ἀπολυθεῖσα ἐπὶ τῷ ἑορτασμῷ τῆς 1400ῆς ἐπετείου τῆς ὀρθοστάδην ψαλμῳδήσεως τοῦ Ἀκαθίστου ῞Ὑμνου διὰ τὴν διάσωσιν τῆς Βασιλευούσης ἐκ τῆς πολιορκίας τῶν Ἀβάρων καὶ τῶν Περσῶν

Ἀριθμ. Πρωτ. 265

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

+ ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ

ΕΛΕῼ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ – ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ

ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

ΠΑΝΤΙ ΤΩ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΧΑΡΙΝ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΝ ΠΑΡΑ ΘΕΟΥ

***

«Τῇ Ὑπερμάχῳ Στρατηγῷ τὰ νικητήρια, ὡς λυτρωθεῖσα τῶν δεινῶν, εὐχαριστήρια ἀναγράφω Σοι ἡ Πόλις Σου, Θεοτόκε!»

Ἐφέτος συμπληροῦνται χίλια τετρακόσια ἔτη ἀφ’ ὅτου, εἰς τιμὴν τῆς Θεοτόκου, ἐψάλη ἐπισήμως ἐπ’ ἐκκλησίας, καὶ μάλιστα ὀρθίων ἱσταμένων πάντων τῶν πιστῶν, τὸ σήμερον παγκοίνως γνωστὸν ὡς ὁ «Ἀκάθιστος ῞Ὕμνος» Κοντάκιον, ποίημα ὑψήγορον καὶ διθυραμβικόν, ἀναφερόμενον, ἱστορικῶς καὶ θεολογικῶς, μὲ μοναδικὸν πλοῦτον καλλιεπείας, εἰς τὴν Ἔνσαρκον Θείαν Οἰκονομίαν καὶ τὴν εἰς αὐτὴν μοναδικὴν συμβολὴν τῆς Παναχράντου Θεομήτορος.

Οἱ προσευχόμενοι πιστοὶ διὰ τοῦ Κοντακίου τούτου χαιρετίζουν εὐσεβῶς τὴν Παναγίαν μὲ ἀλλεπαλλήλους ἐπαναλήψεις τῆς πρώτης πρὸς τὴν Κεχαριτωμένην προσφωνήσεως τοῦ εὐαγγελιζομένου τὴν χάριν καὶ τὴν χαρὰν Ἀρχαγγέλου Γαβριήλ, τῆς λέξεως «Χαῖρε», δι᾽ ἧς φανεροῦται τὸ «ἀπ᾽ αἰῶνος μυστήριον» καὶ συγκροτεῖται τῆς «σωτηρίας ἡμῶν τὸ κεφάλαιον». Ἡ εἰς τὸν ῞Ὑμνον τοῦτον ἐπανάληψις τοῦ «Χαῖρε» ἐπὶ ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρας φορὰς πρὸς τὴν Παμμακάριστον Παρθένον, ἔχει προδήλως μυστικὴν ἔννοιαν. Παραπέμπει εἰς τὰς

ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρας χιλιάδας τῶν ἁγνῶν ἐκείνων Ἁγίων τῆς Ἀποκαλύψεως, τῶν ᾀδόντων ἐν κιθάρᾳ τὴν «καινὴν ᾠδὴν» ἐνώπιον τοῦ Θρόνου τοῦ Θεοῦ καὶ «ἀκολουθούντων τῷ Ἀρνίῳ ὅπου ἂν ὑπάγῃ»[1]. Ἀγνεύων ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ κατά τε τὸ ἦθος καὶ τὸ δόγμα, ἀφωσιωμένος ἕως ἐσχάτου εἰς τὸν σαρκωθέντα Θεὸν Λόγον, καὶ ἡνωμένος ἀρρήκτως μετ' Αὐτοῦ, ὑμνεῖ τὴν σωτηριώδη Θείαν Οἰκονομίαν καὶ ταυτοχρόνως χαιρετίζει ἐν ᾠδαῖς ᾀσμάτων μουσουργικῶν τὴν Ὑπερένδοξον Μητέρα τοῦ Κυρίου καὶ Μητέρα τῆς Ἐκκλησίας, τὴν κραταιὰν προστασίαν αὐτῆς καὶ τοῦ εὐσεβοῦς πληρώματός της!

Ἡ Εἰσαγωγὴ τοῦ Κοντακίου, τὸ Προοίμιόν του, ἦτο ἐξ ἀρχῆς τὸ γνωστὸν «Τὸ προσταχθὲν μυστικῶς λαβὼν ἐν γνώσει...», τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν Εὐαγγελισμὸν τῆς Θεοτόκου, ὅπερ φανεροῖ ὅτι ὁ ὅλος ὕμνος προσιδιάζει εἰς τὴν μεγάλην αὐτὴν ἑορτήν, τῆς ὁποίας καὶ σήμερον ἀκόμη ἡ ὅλη Ἀκολουθία τῶν «Χαιρετισμῶν» ἀποτελεῖ ὡραῖον καὶ καλλιανθῆ προεόρτιον καὶ μεθέορτον στέφανον. Ἐν τῇ πορείᾳ, καθιερώθη νέος εἰσαγωγικὸς ὕμνος, τὸ «Τῇ Ὑπερμάχῳ Στρατηγῷ τὰ νικητήρια», προκειμένου νὰ ἐκφρασθῇ ἡ εὐγνώμων τοῦ λαοῦ εὐχαριστία πρὸς Ἐκείνην, «δι' ἧς ἐγείρονται τρόπαια», «δι' ἧς ἐχθροὶ καταπίπτουσι!»

Ἡ σωτηρία τῆς Πόλεως καὶ τῆς ὅλης Αὐτοκρατορίας ἐκ τῆς δεινῆς ἐχθρικῆς ἐπιδρομῆς Ἀβάρων καὶ Περσῶν, ἀπουσιάζοντος τοῦ Αὐτοκράτορος Ἡρακλείου μετὰ τοῦ στρατοῦ, ἀγωνιζομένου μακρὰν διὰ τὴν ἐπανάκτησιν τοῦ Τιμίου Σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, ἀπεδόθη δικαίως εἰς τὴν κραταιὰν προστασίαν καὶ βοήθειαν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, εἰς τὴν Ὁποίαν ὁ κτίτωρ Ἰσαπόστολος Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας εἶχεν εὐσεβάστως ἀφιερώσει τὴν Νέαν Ρώμην. Δεχομένη ἡ Θεομήτωρ τὴν ἀπὸ καρδίας ἀδιάλειπτον καὶ ἀγωνιώδη δέησιν κλήρου καὶ λαοῦ, ὄχι μόνον ἀνεπτέρωσε τὸ φρόνημα τῶν ὀλίγων ὑπερασπιστῶν, ἀλλὰ καὶ μέγα θαῦμα εἰργάσατο, τὴν διὰ συστροφῆς θυελλωδῶν ἀνέμων ὁλοκληρωτικὴν καταστροφὴν τοῦ στόλου τῶν πολιορκητῶν, κατόπιν τῆς ὁποίας ἐκεῖνοι ἐτράπησαν εἰς ἄτακτον φυγὴν καὶ οὕτως ἐσώθη ἡ Πόλις. Ἀξιοχρέως, λοιπόν, «ὡς λυτρωθεῖσα τῶν δεινῶν», ἡ Θεοτοκούπολις ἀνέγραψε τὰ νικητήρια εἰς τὴν Παναγίαν, τὴν ὁποίαν ἔκτοτε ὠνόμασεν «Ὑπέρμαχον Στρατηγόν» της, καὶ ὡς τοιαύτην πάλιν καὶ πολλάκις ἐπεκαλέσθη κατὰ τὴν πολυκύμαντον τοῦ Γένους ἱστορίαν καὶ ἔλαβεν ἑκάστοτε γλυκεῖαν πεῖραν τῆς ἀγάπης καὶ τῆς κραταιᾶς Σκέπης Της!

Ὁ ἱστορικὸς Ναὸς τῶν Βλαχερνῶν, ὅπου κατὰ παράδοσιν παλαιὰν ἐτελεῖτο ἑβδομαδιαίως ἱερὰ Ἀγρυπνία πρὸς τιμὴν τῆς Θεομήτορος, συχνάκις καὶ μὲ Αὐτοκρατορικὴν παρουσίαν, κατὰ τὴν νύκτα της 7^{ης} Αὐγούστου 626 ἐδέχθη τὰ συρρεύσαντα πλήθη τοῦ διασωθέντος θεόφρονος λαοῦ, ἐν συγκινήσει πολλῇ καὶ μετὰ δακρύων εὐγνωμοσύνης «ἀπονέμοντα Αὐτῇ τὴν προσκύνησιν» καὶ ψάλλοντα

τὸ Κοντάκιον μὲ τὸ νέον πλέον προοίμιον, ὡς ἐποφειλομένην εὐχαριστίαν καὶ χρεωστικὴν δοξολογίαν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὴν «τὰ δευτερεῖα τῆς Τριάδος τὴν ἔχουσαν»[2], κατὰ τὴν μοῦσαν τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου Κρήτης, τὴν Ἐλευθερώτριαν καὶ Σώτειρα τῆς Πόλεως καὶ τοῦ ὅλου κράτους!

Ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης, ὁ «Ἀκάθιστος Ὕμνος», τὸ περίλαμπρον ἀριστοτέχνημα τοῦτο τῆς ἐκκλησιαστικῆς ποιήσεως, ἀσύγκριτον μνημεῖον τοῦ ἕλληνος λόγου καὶ χρυσοπλοκώτατον τέχνημα θεοπνεύστου Θεολογίας, κατέστη ὁ πλέον δημοφιλὴς ὕμνος τῆς λειτουργικῆς ἡμῶν ζωῆς, ἐντρύφημα γλυκύτατον τῶν Χριστιανῶν. Ἔχει μεταφρασθῆ πρὸ πολλοῦ εἰς πολλὰς γλώσσας. Ἀρχιερεῖς καὶ Ἱερεῖς τὸν ραψῳδοῦν ἐν κατανύξει. Οἱ Μοναχοὶ τὸν ἀπαγγέλουν καθημερινῶς, οἱ δὲ πιστοὶ πολλάκις καθ’ ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους. Θεολόγοι ἀναλύουν τὰς ὑψηλὰς δογματικάς του ἀναβάσεις. Φιλολογοῦντες καὶ λογοτεχνοῦντες καταδύονται εἰς τοὺς ὡραίους βυθοὺς τῆς ἐκφραστικῆς του κομψότητος καὶ τοῦ ποιητικοῦ του μεγαλείου. Ποιηταὶ καὶ ζωγράφοι ἐμπνέονται ἀπὸ τὰς φωτεινὰς λυρικάς του ἐκφράσεις. Ἁγιογράφοι ἱστοροῦν ὡραίας εἰκόνας ἐκ τῶν πολυπληθῶν τοῦ περιεχομένου του. Οἱ μύσται τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς τὸν ἐπενδύουν μὲ περίτεχνα ἱερὰ μελίσματα. Ἀλλὰ ὁ «Ἀκάθιστος Ὕμνος» πάντοτε εἶναι θεοπρεπὴς προσευχὴ τῆς Ἐκκλησίας! Φωνὴ τῆς εὐσεβούσης τῶν Χριστιανῶν καρδίας! Δοξολογία ἐν ταὐτῷ καὶ εὐχαριστία καὶ δέησις καὶ ἱκεσία πρὸς τὸν «δι’ ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν, καὶ σαρκωθέντα ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου καὶ ἐνανθρωπήσαντα», καὶ παραλλήλως πρὸς τὴν ἔχουσαν Μητρικὴν πρὸς τὸν Θεὸν παρρησίαν καὶ πολλαχῶς καὶ πολυτρόπως πάντοτε τὴν κραταιὰν Αὐτῆς βοήθειαν καὶ σκέπην δαψιλεύουσαν εἰς τὸ εὐσεβὲς Γένος τῶν Ὀρθοδόξων.

Ὁ Ἀκάθιστος Ὕμνος καλεῖ κάθε πιστὸν νὰ γρηγορῇ καὶ νὰ παραμένῃ ὀρθὸς καὶ εὐσταλής, ἐν ταπεινώσει καὶ προσευχῇ, ἐνώπιον τῶν μεγάλων προκλήσεων τῆς ἐποχῆς μας, εἰς τὰς δυστήνους ἡμέρας τῶν πολλῶν ἀναταράξεων καὶ πολεμικῶν συρράξεων, τὰς ὁποίας διέρχεται κατ’ αὐτὰς ἡ ἀνθρωπότης. Ἂς δεηθῶμεν ἐκτενῶς, ὅπως ἡ Μήτηρ τῆς «Εἰρήνης τοῦ Θεοῦ», φιλοτιμουμένη ἐκ τῆς ἀπὸ μέρους ὅλων τῶν πιστῶν καὶ ἐν κατανύξει καὶ εὐλαβείᾳ προσευχητικῆς ἀποδόσεως τοῦ «Ἀκαθίστου Ὕμνου» Της, ἐνεργήσῃ καὶ αὖθις ὡς «Ὑπέρμαχος Στρατηγὸς» παντὸς ἀδικουμένου καὶ κινδυνεύοντος, καὶ ὡς Σκέπη κραταιὰ τῶν ἀνὰ τὴν Οἰκουμένην τέκνων τῆς Ἐκκλησίας, βραβεύουσα εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος τὴν ἀληθῆ καὶ «πάντα νοῦν ὑπερέχουσαν»[3] Εἰρήνην τοῦ Υἱοῦ Της!

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ ,βκς΄, κατὰ μῆνα Μάρτιον (κζ΄)

Ἐπινεμήσεως Γ΄

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος ἐν Χριστῷ εὐχέτης.

+ ὁ Χαλκηδόνος Ἐμμανουὴλ ἐν Χριστῷ εὐχέτης

+ ὁ Καρπάθου καὶ Κάσου Ἀμβρόσιος ἐν Χριστῷ εὐχέτης

+ ὁ Μιλήτου Ἀπόστολος ἐν Χριστῷ εὐχέτης

+ ὁ Προικοννήσου Ἰωσὴφ ἐν Χριστῷ εὐχέτης

+ ὁ Φιλαδελφείας Μελίτων ἐν Χριστῷ εὐχέτης

+ ὁ Κολωνείας Ἀθανάσιος ἐν Χριστῷ εὐχέτης

+ ὁ Ἰκονίου Θεόληπτος ἐν Χριστῷ εὐχέτης

+ ὁ Μπουένος Ἄϊρες Ἰωσὴφ ἐν Χριστῷ εὐχέτης

+ ὁ Σουηδίας καὶ πάσης Σκανδιναυΐας Κλεόπας ἐν Χριστῷ εὐχέτης

+ ὁ Ἴμβρου καὶ Τενέδου Κύριλλος ἐν Χριστῷ εὐχέτης

+ ὁ Ντένβερ Κωνσταντῖνος ἐν Χριστῷ εὐχέτης

+ ὁ Ἀγκύρας Γρηγόριος ἐν Χριστῷ εὐχέτης

Ὅτι ἀκριβές ἀντίγραφον.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 23ῃ Μαρτίου 2026

Ὁ Ἀρχιγραμματεύς τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου

———

1. Ἀποκ. ιδ΄, 1-5.

2. Θεοτοκάριον, Ἦχος πλ. α΄, τῇ Κυριακῇ ἑσπέρας.

3. Φιλιπ. δ΄, 7.